

Asia: VN/2160/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Kysymykset lausunnon antajille

Millaisia huomioita teillä on oppivelvollisuuslakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

4 § Oppivelvollisuuden suorittaminen perusopetuksen suorittamisen jälkeen

5 § Oppivelvollisuuden suorittaminen eräissä tilanteissa

Iisalmen kaupunki kannattaa ajatusta, että 4 §:n 2 momenttiin lisättäisiin uusi 6 kohta, jonka mukaan oppivelvollisuutta voisi suorittaa myös nuorisolaissa (1285/2016) tarkoitetussa nuorten työpajatoiminnassa 5 §:n mukaisesti.

Perusteluissa kuitenkin todetaan: "Aika, jolloin oppivelvollisella ei ole opiskelupaikkaa, on asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuun alkamisesta enintään kaksi kuukautta eteenpäin. Tämä olisi ainoa ajanjakso, jolloin oppivelvollisuutta voisi suorittaa nuorten työpajatoiminnassa tässä pykälässä tarkoitetulla tavalla."

Tähän rajaukseen liittyy myös hallituksen esityksessä todettu kohta: "Näin ollen ilman opiskelupaikkaa olevat eronneeksi katsotut oppivelvolliset ovat sellaisia opiskelijoita, jotka eivät ole kiinnittyneet koulutukseen, ja jotka on katsottu eronneeksi sillä perusteella, että on ilmeistä, ettei heidän tarkoituksenaan ole osallistua opetukseen. On epätodennäköistä, että valtaosaa näistä nuorista saadaan kiinnittymään myöskään nuorten työpajatoimintaan eronneeksi katsomisen jälkeen."

Tämä väite ei pidä ollenkaan paikkaansa. On vahvaa näyttöä sekä Iisalmen kaupungissa että valtakunnallisen Valpas-verkoston parissa, että ne nuoret, jotka eivät syystä tai toisesta ole kiinnittyneet oppilaitosympäristöön ja joiden opinnot ovat keskeytyneet/keskeytymisvaarassa,

kiinnittyvät yleensä työpajatoimintaan. Työpajat oppimisympäristöinä eroavat oppilaitoksista, joten monille nuorille työpajat ovat olleet erinomainen - oikeastaan ainoa realistinen vaihtoehto. Mahdollisuudella osallistua työpajatoimintaan voi olla syrjäytymisen ehkäisyssä iso merkitys. Näin ollen ehdotettu rajaus siitä, että työpajatoiminta olisi mahdollista ainoastaan asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuun aikana, ei ole kannatettava.

15 § Opiskelupaikan osoittaminen

Oppivelvollisuuslain 15 §:ssä säädetyn mukaisesti asuinkunnan tehtävänä olisi kahden kuukauden kuluttua ohjaus- ja valvontavastuun alkamisesta osoittaa oppivelvolliselle opiskelupaikka tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa, jos oppivelvollinen ei ole aloittanut oppivelvollisuuslain 4 §:ssä tarkoitettussa koulutuksessa.

Valtakunnallisen Valpas-verkoston parissa on esitetty, että 15 §:ää tulee muuttaa siten, että asuinkunnalla on mahdollisuus osoittaa opiskelupaikka myös aikuisten perusopetukseen silloin, kun se on oppivelvollisen yksilöllisten tarpeiden ja lapsen edun mukaista. Iisalmen kaupunki kannattaa tätä.

Nykyinen lainsäädäntö voi johtaa tilanteeseen, jossa oppivelvollinen ohjautuu nivelvaiheen koulutukseen, vaikka aikuisten perusopetus olisi tarkoituksenmukaisempi vaihtoehto esimerkiksi puutteellisen suomen kielen taidon tai perusopetuksen päättötodistusta vastaavan todistuksen puuttumisen takia.

Millaisia huomioita teillä on tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettuun lakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

9 § Hakeutuminen ja hakumenettelyt.

2 mom: Pitäisi säätää velvollisuudesta ottaa oppivelvolliset hakijat ensisijaisesti opiskelijoiksi tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen.

Hallituksen esityksessä todetaan: ”Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kehittämistä ja oppivelvollisuuslain tarkentamista valmisteleva työryhmä pohti myös vaihtoehtoa, että tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa säädettäisiin oppimisen tuesta tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa. Tällaisella muutoksella olisi kuitenkin kustannusvaikutuksia, joten sitä ei voitaisi toteuttaa tässä yhteydessä. Lisäksi tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta voidaan sellaisenaan pitää eräänlaisena oppimisen tukena, joka tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 2 §:n mukaisesti antaa opiskelijalle valmiuksia hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen tutkintokoulutukseen, ohjaa jatko-opintoja työelämäsuunnitelman laadintaan sekä vahvistaa opiskelijan edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto taikka ammatillinen tutkinto. Näin ollen voidaan myös katsoa, että tutkintokoulutukseen valmentava koulutus itsessään on eräänlainen oppimisen tuki, joka auttaa opiskelijaa siirtymään eteenpäin opintopolullaan.”

Iisalmen kaupunki kannattaa valtakunnallinen Valpas-verkoston esitystä siitä, että oppimisen tuesta TUVA-koulutuksessa pitäisi säätää jatkossa lailla. TUVA-koulutukseen hakeutuu paljon sellaisia oppivelvollisia, joilla on ollut erilaisia tuen tarpeita perusopetuksen aikana. On paljon sellaisiakin nuoria, joille TELMA ei ole soveltuva paikka, mutta ei oikein TUVAkaan. Juuri tämä "väliinpuotoajajoukko" ei pärjää TUVAssa ilman tukitoimia. Nykyinen TUVA-koulutus sellaisenaan ilman erityisopetusta ei ole oppimisen tukea. Jotta oppivelvollisen opiskelutaidot ja valmiudet kehittyisivät TUVA-koulutuksen aikana, olisi tärkeää siis saada tarvittaessa myös erityisopettajan tukea opintoihin.

Millaisia huomioita teillä on perusopetuslakiin, ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin ja lukiolakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

Vaistela Kirsi
Iisalmen kaupunki